

Enheten för tillsyn
Malin Åberg

Rapport från inspektion den 29 mars 2022 av Överförmyndarnämnden i Nacka kommun

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län riktar kritik mot Överförmyndarnämnden i Nacka kommun (nämnden) på följande punkter:

- Långa handläggningstider av årsräkningar
- Bristfällig motivering av beslut om samtycke till arvskifte

Inledning

Inspektionen har skett genom ett platsbesök på nämndens kansli den 29 mars 2022. Inspektionen genomfördes genom att Länsstyrelsen inledningsvis granskade nämndens aktregister. Vid tillsynsbesöket granskades 19 akter. Se bilaga med information om vilka akter som granskats.

Efterföljande sammanträde hölls digitalt den 5 april 2022. På sammanträdet deltog Ann-Charlotte Oetterli, Anna Maria Arnell, Sidrah Schaider, Leo Kellerman Hedman, Mikael Svensson, Jonas Flodström, Lena Virtanen, Carolina Johansson, Anette Malmqvist och Marie Sigurd Wahlgren. Från Länsstyrelsen deltog Malin Åberg och Lisa Wellenius.

Om Länsstyrelsen funnit anledning att kommentera nämndens handläggning tas det upp i rapporten.

Uppföljning av föregående rapport

I rapporten från föregående inspektion (dnr 8905-2021) riktade Länsstyrelsen kritik mot nämnden på följande punkt:

- Långa handläggningstider för granskning av fem årsräkningar för år 2019.

Vid denna inspektion har vi följt upp kritiken gällande långa handläggningstider av årsräkningar.

Aktgranskning med kritik

Långa handläggningstider av årsräkningar

Sammanfattning av granskningen

Länsstyrelsen begärde inför inspektionen att nämnden redogjorde för sina handläggningstider gällande granskning av årsräkningar. Nämnden har uppgett att 80 % av årsräkningarna avseende år 2020 var granskade den 1 oktober 2021. Länsstyrelsen har också följt upp frågan genom aktgranskning och i nedan nämnda akter har vi endast granskat handläggningstider för granskning av årsräkningar.

I akt 82 7436 gällande ett godmanskap enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken (FB) noterades följande. Årsräkningen avseende år 2020 inkom till nämnden den 11 mars 2021. Nämnden begärde en komplettering som inkom den 7 juni 2021. Därefter dröjde det till den 11 november 2021 innan ytterligare en komplettering begärdes. Efter en påminnelse lämnades kompletteringen in den 8 december 2021. Årsräkningen granskades med anmärkning den 26 januari 2022.

I akt 82 4939 och 82 4940 gällande två godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB inkom årsräkningarna för år 2020 den 24 februari 2021. Efter nämndens begäran inkom kompletterande uppgifter till årsräkningarna den 31 maj 2021. Därefter vidtogs inga åtgärder gällande granskningen på över fem månader. Årsräkningarna granskades med anmärkning den 27 januari 2022.

I akt 82 4607 gällande ett förmynderskap inkom årsräkningen för år 2020 den 22 mars 2021. Nämnden begärde in komplettering av årsräkningen den 25 oktober 2021, den 28 december 2021 och den 28 januari 2021. Först den 23 februari 2022 skickade nämnden ut en begäran om yttrande inför eventuell anmärkning. Årsräkningen granskades därefter utan anmärkning den 22 mars 2022, vilket endast framgick av nämndens anteckning på själva handlingen. Länsstyrelsen uppmärksammade att det inte framgick av aktens dagbok att årsräkningen hade granskats. På sammanträdet uppgav nämnden att de avser att rätta till dagboken så det framgår att årsräkningen har granskats.

Nämnden uppgav vidare på sammanträdet att de numera är i kapp med granskningen och sedan årsskiftet är de i balans. Nästa år hoppas de kunna nå sitt mål om att bli klara med granskningen den 31 september.

Länsstyrelsens bedömning

I de akter som Länsstyrelsen granskat har det tagit ca ett år för nämnden att granska årsräkningarna. Nämndens handläggning präglas också av långa perioder av passivitet.

I samtliga ärenden hos överförmyndaren ska regeln i 9 § förvaltningslagen (2017:900) (FL) om snabb och enkel handläggning vara vägledande. Det är av rättssäkerhetsskäl viktigt för den enskilde som annars kan riskera att hens

personliga eller ekonomiska förhållanden försämras. Justitieombudsmannen (JO) har i dnr 1936-2017 anfört följande:

”Överförmyndaren ska granska ställföreträdarens verksamhet med ledning av förteckningar, års- och sluträkningar samt andra handlingar och uppgifter angående förvaltningen som har lämnats (16 kap. 3 § första stycket FB). Granskningen utgör en viktig del av överförmyndarens tillsynsverksamhet. Det är därför angeläget att granskningen sker inom rimlig tid. JO har ansett att redan en tidsutdräkt på drygt sju månader är för lång (se JO:s beslut den 3 juli 2009, dnr 5172-2008).”

Länsstyrelsen kan konstatera att det skett en försämring gällande handläggningstiden för granskning av årsräkningar. Föregående år var 85 % av årsräkningarna granskade den 1 oktober. Länsstyrelsen är positiv till att nämnden nu är i fas och att de hoppas kunna nå årets granskningsmål. Nämnden kan dock inte undgå kritik för den långa handläggningstiden gällande årsräkningarna avseende år 2020.

Bristfällig motivering av beslut om samtycke till arvskifte

Sammanfattning av granskningen

I akt 82 7698 gällande ett godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB noterade Länsstyrelsen följande. Nämnden tog emot en ansökan om egendomens fördelning i ett arvskifte den 12 oktober 2021. Huvudmannen var en av tre delägare i dödsboet. Av arvskiftet framgår att delägarna tillskiftas en tredjedel vardera och att skiftet görs med utgångspunkt i egendomsförhållandet den 17 september 2021. Av själva skifteshandlingen framgår dock inte vilka tillgångar som skiftas utan det står endast ”se kontoutdrag”. I akten fanns en ekonomisk översikt från banken daterad den 17 september 2021 som inkom samma dag som arvskiftet. Handlingen förvaras inte med arvskiftet i akten och det framgår inte om den är en del av arvskiftet. Nämnden har begärt in kompletterande underlag gällande arvskiftet vad avsåg försäljning av en bostadsrätt och en bil. I akten uppmärksammade Länsstyrelsen en post-it-lapp med en uträkning om vad huvudmannen skulle erhålla efter bland annat avdrag för kapitalvinstskatt.

Nämnden beslutade att lämna samtycke till egendomens fördelning i arvskiftet den 29 november 2021. Av motiveringen till beslutet framgick att dödsboet förvaltats enligt gällande rätt och att nämnden därför bedömt att arvskiftet kan genomföras i enlighet med den inlämnade skifteshandlingen.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt 15 kap. 5 § FB ska en förmyndare, god man eller förvaltare som tar del i en bodelning eller ett skifte för den enskildes räkning inhämta överförmyndarens samtycke till egendomens fördelning.

Bestämmelsen i 32 § FL anger att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt, förutom i vissa undantagssituationer, ska innehålla en klagörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens

ställningstagande. I förarbetet till bestämmelsen framgår att motiveringsskyldigheten i praktiken gäller för alla beslut som är överklagbara och att undantagsregeln ska tolkas snävt. För att det kunna göras undantag krävs att det för myndigheten, vid en objektiv bedömning, ska i princip framstå som självklart att någon motivering inte är behövlig. Se prop. 2016/17:180 sida 186 ff.

Enligt Länsstyrelsens mening är uppgift om vilka tillgångar som tillskiftas huvudmannen så pass relevant information i ett beslut enligt 15 kap. 5 § FB att det alltid bör framgå. Även övriga omständigheter som varit avgörande för nämndens ställningstagande bör framgå.

Av nämndens beslut om samtycke till arvskiftet går inte att utläsa vilka tillgångar som tillskiftas huvudmannen. Nämndens beslut hänvisar till det inlämnade arvskiftet som i sin tur endast hänvisar till ett kontoutdrag. Vid inspektionen fanns det endast arbetsmaterial i akten som verkade redogöra för vad nämnden beräknat att huvudmannen ska erhålla. Detta resulterar i att det blir svårare för nämnden att följa upp ärendet inom ramen för sin tillsyn. De omständigheter och beräkningar som legat till grund för nämndens ställningstagande borde i stället ha framgått av beslutet. Sammantaget finner Länsstyrelsen att nämnden inte kan undgå kritik för den bristfälliga motiveringen av beslutet om samtycke till egendomens fördelning i arvskiftet.

Aktgranskning utan kritik

Diarieföring

Sammanfattning

I bland annat akt 7368 gällande ett förmynderskap har dnr 25 registrerats på följande sätt. Handlingen som är en e-postkonversation har registrerats som en upprättad tjänsteanteckning. Länsstyrelsen har uppmärksammat detta i flera akter som granskades.

Enligt 5 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska det framgå datum när handlingen kom in eller upprättades, diarienummer, handlingens avsändare eller mottagare och information om vad handlingen rör. Länsstyrelsen anser därför att det är olämpligt att diarieföra e-postkonversationer i samma diarienummer. Varje inkommen eller upprättad handling ska diarieföras separat. E-postmeddelanden som skickas från nämnden bör registreras som en utgående handling och inte en upprättad tjänsteanteckning.

Vid sammanträdet uppgav nämnden att de är medvetna om de frågor Länsstyrelsen uppmärksammat gällande diarieföring. Svårigheterna med att registrera e-post på ett korrekt sätt beror på begränsningar i deras verksamhetssystem. De är också medvetna om hur e-postkonversationer ska diarieföras och informationen ska åter lyftas med handläggarna.

Övriga frågor

Allmänt om verksamheten

På sammanträdet framförde nämnden att de sedan årsskiftet är i fas med handläggningen av flertalet ärendetyper som bland annat granskning och byten. De har låga balanser vad gäller uppdrag som väntar på en ny ställföreträdare. Under år 2021 har det varit en hög personalomsättning och fem nya personer har anställts. Det har också pågått ett arbete med att harmonisera Värmdö, Vaxholms och Nackas nämnders verksamheter.

Rapporten har upprättats av Malin Åberg och Lisa Wellenius

Bilaga:

Granskade akter

Kopia till:

Överförmyndarnämnden i Nacka

Kommunfullmäktige i Nacka

Kommunstyrelsen i Nacka

Kommunrevisorerna i Nacka

Enheten för tillsyn
Malin Åberg

Granskade akter

Godmanskap 11:4

82 7698, 82 5631, 82 7102, 82 4939, 82 4940, 82 7436, 82 7186

Godmanskap 11:3

82 7566

Förvaltarskap

82 6240

Godmanskap och förvaltarskap

82 7930

Förmynderskap

82 8230, 82 8156, 82 7368, 82 07502, 82 8246, 82 7181, 82 4607

Under uppbyggnad

82 8065, 82 8081